Unele fapte şi comentarii dela cea de a XV-a Olimpiadă

Flacăra olimpică nu mai arde, dar uriaşa întrecere sportivă încheiată cu defilarea de pe stadionul olimpic din Helsinki a drapelelor celor peste 70 de naţiuni participante la Olimpiadă nu s'a terminat la 3 August. Ea a rămas în atenţia lumii. Locul dârzelor încordări pentru secunde şi centimetri l-a luat disputa prelungită între comentatorii sportivi ai presei din lumea întreagă. Şi este firesc să fie aşa, deoarece a XV-a Olimpiadă a fost extrem de bogată în fapte deosebit de importante pe tărâm sportiv şi politic.

Câteva din aceste fapte le vom comenta mai jos.

Premieri întârziate

Nu ştim dacă arbitrajul depindea de comitetul finlandez de organizare sau de federaţiile internaţionale. Am vrea să credem că depindea de federaţii. Nu de alta, dar — după cum se ştie astăzi de oricine şi oriunde — unii arbitri şi chiar unele colegii de arbitri au pătat grav, prin lipsa lor de conştiinţă, „obrazul" organizatorilor.

Aşa s'a întâmplat şi cu unele „ceremonii olimpice protocolare", cum anunţa — în cel puţin patru limbi — crainicul de pe stadion acel moment emoţionant al premierii primilor trei clasaţi. In mod normal această ceremonie olimpică se făcea la foarte puţin timp după terminarea probei respective. Cunoaşteţi protocolul: învingătorii se urcă pe podium; primesc medaliile respective odată cu felicitările; se întorc spre drapelele care, în sunetul imnului naţional al primului clasat, urcă lin spre vârf. Emoţie, tăcere solemnă, apoi tunete de aplauze şi ovaţii. Iată momentele cele mai impresionante ale întrecerilor sportive de mare amploare.

Ei bine, la Helsinki am fost martorii unor manevre care s'au îndepărtat mult dela adevăratele principii olimpice. Faptele: „ceremoniile olimpice protocolare" pentru premierea câştigătorilor la aruncarea greutăţii şi suliţei (fete), ca şi la aruncarea ciocanului, au întârziat. Şi nu un minut, două... cincisprezece! Ci chiar mai mult de o oră. Uneori, aproape două. De ce? Pentrucă la prima probă de mai sus, prima şi a treia clasată erau atlete sovietice şi nu numai că urma să se cânte minunatul imn sovietic, ci, din nou, trebuiau să se ridice în înaltul cerului 2 steaguri purpurii cu secera şi ciocanul, 2 drapele ale Ţării Socialismului biruitor. Pentrucă la a doua probă prima clasată a fost o cehoslovacă şi celelalte două erau atlete sovietice, iar la a treia se aflau în primele trei locuri doi atleţi maghiari.

După cum se ştie, excepţionala atletă sovietică Galina Zibina, aruncând greutatea la 15,28 m., a stabilit un nou record mondial şi desigur olimpic; la suliţă, toate cele trei clasate pe primele locuri au depăşit cu mult vechiul record olimpic; la ciocan, tânărul şi valorosul atlet maghiar Csermak a depăşit pentru prima oară în istoria sportului 60 m., stabilind şi el un nou record mondial. Vă gândiţi, desigur, aşa cum ne-am gândit şi noi cei ce ne aflam pe stadionul olimpic, martori fericiţi ai unor astfel de performanţe cu totul neobişnuite, că era firesc să se dea amploarea cuvenită acestor evenimente sportive. Anumiţi oficiali nu fost însă de altă părere. Ei n'au vrut ca la premierea minunaţilor atleţi din U.R.S.S. şi din democraţiile populare să asiste toţi cei aproape 70.000 de spectatori care se aflau în tribune. Şi, aşteptând ca spectatorii să plece, aceşti oficiali premiau, peste rând, pe alţi atleţi care terminaseră probe desfăşurate mai târziu. Dacă se întâmpla ca premiaţii să fie din S. U. A. „oficialii" întreceau, fără jenă, orice măsură. Atunci, desigur, se dădea „ceremoniei olimpice" o amploare deosebită. Crainicul informa publicul, bineînţeles că în toate cele patru limbi, asupra valorii performanţei, menţiona vechiul record olimpic, dacă era cazul, amintea unde a fost stabilit etc. Totul era să treacă cât mai mult timp. Numai că... socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea... de pe stadion. Publicul, mai ales cel din tribunele cu bilete mai ieftine (între 3 şi 7 dolari, locul!) nu pleca. Ba chiar cerea, scandând, să se facă „ceremonia". Iar când aceasta se făcea, într'un târziu şi la repezeală, acest public răsplătea prin aplauze entuziaste şi prelungite pe atleţii sovietici şi pe cei din democraţiile populare, pălmuind parcă în acelaş timp pe oficialii în cauză.

Intârzierea premierii nu făcea decât să sublinieze şi mai vârtos valoarea performanţelor socotite nu numai după tabela internaţională de punctaj ci mai ales din punct de vedere politic. Zeloşii oficiali nu puteau ascunde prin manevrele lor nedibace că aceste performanţe exprimau marele progres realizat de mişcarea de cultură fizică şi sport în acele ţări în care fie că exploatarea omului de către om a dispărut definitiv, fie că ea este pe cale de dispariţie. Ele vorbeau, în graiul lor atât de clar, despre ceeace se obţine acolo unde sportul nu mai este un mijloc de exploatare murdară, de afacerism, de aţâţare a urei de rasă, de pregătire pentru un nou măcel mondial.

Negrii

Am văzut sportivi negri şi înainte de Helsinki. La Budapesta şi la Berlin, cu ocazia Jocurilor Mondiale Universitare. La Helsinki însă au fost foarte mulţi. Şi unii dintre ei foarte înzestraţi. Au luptat! Şi unii au câştigat atât pentru Jamaica, Brazilia, Argentina, Nigeria, Venezuela şi mai ales pentru S. U. A. Unii negri, alţii mulatri, toţi însă bine clădiţi, mlădioşi, puternici. Intr'un cuvânt: frumoşi.

Dillard, Brown, Pattersson, Sanders, Da Sylva, Rhoden, Wint şi câţi alţii au adus mari victorii sportive „patriei" lor, dacă prin patrie se poate înţelege numai locul unde te-ai născut sau — cum spunea poetul pe vremuri — locul unde ai văzut lumina soarelui pentru întâia oară.

Dar în timp ce stăteau mândri pe soclul învingătorilor cu privirile aţintite spre steagul care urca în sunetele fanfarelor, câţi dintre ei oare nu s'au gândit la fraţii lor de sânge şi culoare care au rămas acasă, la soarta lor dinainte şi mai ales de după Olimpiadă? Nu se poate să nu fi ştiut şi ei povestea lui Owens, a negrului care a rămas neîntrecut chiar după 16 ani, poveste care ne revenea în minte, în mod obsedant, la fiecare premiere a unui sportiv negru. Soarta fenomenalului atlet negru Owens, triplu campion olimpic şi recordman mondial în 1936, care a adus atâtea victorii steagului cu stele şi linii şi care a fost aruncat apoi din sport pentru îndrăsneala de a cere un loc de muncă pentru bătrânul său tată, o posibilitate de câştig onest pentru el, îi aşteaptă şi pe ei. Poate că lor li s'a ascuns că Jesse Owens a fost de curând trimis în faţa comisiei pentru cercetarea activităţii anti-americane, deoarece s'a declarat pentru pace în cadrul unui concurs atletic la care a asistat la Berlin?

Mulţi dintre sportivi şi din public s'au mirat de faptul că la nataţie şi polo S.U.A. n'a apelat la negri. Pentru mulţi lucrul acesta părea inexplicabil. Dar nu se poate să nu cunoască fiecare sportiv negru măsurile rasiste care interzic, de pildă, negrilor, să intre în acelaş bazin de înnot cu albii sau noua măsură a Federaţiei de şah din statele din sudul S.U.A. care interzice participarea negrilor la concursurile de şah.

Da, la Helsinki campionii negri erau felicitaţi, uneori chiar călduros, impresionant. Dar aceasta era pentru noi, cei din tribune. Acasă, în patria lor, care nu este încă şi a lor, acolo, acasă, unde oricine are pielea albă are voe să linşeze pe orice negru, fie acesta cât de valoros, acolo cunoscutul boxeur Joe Louis, atâţia ani campion mondial la toate categoriile, n'a putut lua parte la un turneu de golf organizat la San Diego (California) pentrucă... e negru şi... regulamentul interzice negrilor accesul pe terenurile unde joacă albii.

Da: Dillard, Brown, Brooks, Lee, negri sau mai puţin negri, au adus victorii sportive S. U. A. Pentru asta sunt buni. Acest drept îl au. Dar dreptul de a-şi apăra viaţa, de a lupta pentru o viaţă omenească nu îl au. Minunaţii conducători ai luptei pentru libertatea poporului negru, pentru progres, pentru pace, ca Patterson, Paul Robeson, Dr. Du Bois şi atâţia alţii sunt urmăriţi, anchetaţi, arestaţi.

La Olimpiadă, negrii campioni au fost oarecum în cinste şi la... americani. Albii din S.U.A. aveau grijă să apară în fiecare fotografie alături de negri. Uneori chiar şi îmbrăţişaţi. Propagandă! Fapt: înainte de Olimpiadă, la şedinţa dela Lausanne s'a cerut ca în timpul Olimpiadei negrii să nu locuiască la un loc cu albii! Alt fapt: la nicio recepţie la care au fost invitaţi sportivii americani, n'a fost văzut vreun negru din S. U. A.

Şi încă un fapt. Fereiro Da Sylva, negru, nou recordman al lumii şi campion olimpic, a adus ţării sale cea mai mare victorie din istoria sportului brazilian. Bătrâna sa mamă a aflat această veste într'o colibă de lut unde locuieşte. S'a bucurat mult. Dar ea s'a bucurat şi mai mult, după cum relatează ziarul L'Humanité, când la propunerea unui ziar democrat, i s'a strâns prin colectă publică suma necesară pentru a-şi cumpăra o căsuţă spre a se evita astfel să fie aruncată din colibă pentru neplata chiriei.

Unde s'ar fi aflat S.U.A. în clasamentul olimpic pe naţiuni, dacă negrii n'ar fi avut nici dreptul de a concura, de a da tot ceeace au ei mai bun pentru victoria „patriei" lor?

Povestea imnului englez

Pe stadionul olimpic au început premierile celor mai buni dintre cei mai buni. Pe podium, pe soclul cel mai înalt, urcă australianca Marjorie Jackson, care s'a dovedit a fi cea mai sprinţenă femeie din lume. Ea a egalat de două ori recordul mondial. Răsună imnul Australiei. E vioi, antrenant. Sunete de marş. Publicul aplaudă.

A doua zi, aceeaşi Jackson urcă din nou pe podiumul învingătorilor. Aceeaşi ceremonie. Răsună imnul. Dar, în locul trompetelor se aude un ropot prelungit de tobe. Este începutul imnului englez! Ne ridicăm privirea spre catargele pe care steagurile urcă lin. La mijloc, pe catargul cel mai înalt, e totuşi steagul Australiei. Imnul nu este însă al Australiei ci al Angliei! Rumoare generală!

Abia mai târziu, după prima parte a imnului englez, au urmat notele vioaie ale imnului australian.

Aflăm pe urmă despre scandalul făcut de conducătorii englezi care au cerut ca înaintea imnurilor dominioanelor să se intoneze începutul imnului englez.

Aşa a putut fi auzit imnul englez şi la victoriile Australiei, a Noii Zeelande, a Jamaicei. Altfel, dacă cineva era curios să audă imnul englez ar fi trebuit să aştepte până în ultima zi, la ultimul concurs al Olimpiadei, când au reuşit şi englezii, de astă dată englezi din Anglia, să câştige un titlu la călărie.

Suntem curioşi să ştim cum au reuşit s'o scoată la capăt specialiştii şi ziariştii englezi care au anunţat pe toate tonurile numeroase victorii la olimpiadă ale reprezentanţilor „mândrului Albion"!

„Sportivi" şi sportivi

Fără îndoială că la a XV-a Olimpiadă de vară s'au întrecut cei mai buni sportivi din lume. Prezenţa sportivilor sovietici şi a celor din democraţiile populare a dat întrecerilor caracterul unei dispute sportive de o rară dârzenie. Rezultatele s'au văzut în adevărata ploaie de recorduri naţionale, olimpice, europene, mondiale.

S'au văzut însă la Helsinki şi urmările educaţiei primite de sportivii respectivi.

Numeroşi sunt acei sportivi care prin comportarea lor s'au dovedit a fi demni reprezentanţi ai putredei educaţii burgheze pe care o primesc.

Iată-l de pildă pe săritorul în lungime Brown, reprezentant al S.U.A. A depăşit de 3 ori. După a treia săritură, rămâne întins pe burtă în groapa cu nisip. Plânge şi muşcă nisipul. Şi ca Brown au mai plâns foarte mulţi alţi sportivi din ţările capitaliste. Englezoaica Rantrik, neputând termina un exerciţiu la paralele, a plâns în hohote, ca şi corpolentul scrimeur italian Darré. Cu totul impresionant a fost numărul sportivilor care implorau, în diferite forme, pronia cerească.

Aproape toţi halterofilii mahomedani, (turcii, egiptenii, iranienii etc.) se rugau, foarte spectaculos, înainte de concurs. Toate temenelele făcute de aceştia în faţa halterei nu le-au fost însă de niciun folos.

Alţii aveau obiceiuri curioase. Canadienii, de pildă, îşi încrucişau mâinile înainte de match, scoteau strigăte sălbatice şi se loveau peste spate. Fotbalistul brazilian care a marcat în întâlnirea cu Germania Occidentală s'a aşezat şi şi-a sărutat bocancul. Toţi coechipierii i-au sărutat piciorul. Totuşi, aceste „rituri" n'au folosit canadienilor, care nu s'au clasat în turneul final, nici brazilienilor care au fost învinşi de germani.

Ofiţerii care trebuiau să reprezinte Italia în concursul de călărie la proba „calul de armă" au bătut şi ei un „record". Acela al lipsei de curaj. Văzând obstacolele grele peste care urmau să sară, ei au început a plânge de frică, refuzând să participe. Conducerea delegaţiei a trebuit să depună mari sforţări pentru a-i convinge să participe. S'a apelat până la urmă la un concurent dela alt concurs — marele premiu al naţiunilor. Dar soluţia n'a dus la niciun rezultat: niciun concurent italian n'a terminat cursa.

Uruguaienii au constituit un număr de atracţie. Matchul de baschet era precedat de un ceremonial special: fiecare jucător muşca mâna antrenorului. Cât despre comportarea lor, ea este cunoscută: leşinuri, accese de isterie şi de furie terminate deobicei cu maltratarea arbitrilor etc.

Vedetismul unor sportivi era direct supărător. Puţini au fost acei sportivi din ţările capitaliste care n'au făcut tururi de onoare după anunţarea rezultatelor. Albi, negri sau mulatri, ei alergau salutând mândri, publicul. Au fost chiar şi cazuri deadreptul caraghioase, ca cel al sprinterei americane Faggs, care deşi se clasase ultima în finala cursei de 100 m. plat, a alergat apoi prima în faţa tribunei principale pentru a cuceri aplauzele publicului.

Cât de departe de toate aceste atitudini a fost comportarea sportivilor sovietici şi a celor din democraţiile populare! Până şi comentatorii burghezi au trebuit să recunoască acest lucru. In articolul apărut în revista „Elsevias", comentatorul olandez Backer spune, între altele, despre sportivii sovietici: „toată lumea a fost uimită nu numai de performanţele lor dar şi de comportarea lor. Nu s'a întâmplat niciodată ca sportivii sovietici să nu fie de o cavalerească politeţă... Niciun fel de trucuri, niciun fel de şiretlicuri josnice, ci o luptă dârză şi cinstită".

Acest minunat exemplu l-au urmat întotdeauna sportivii din ţările de democraţie populară. Modeşti, sobri, încrezători în forţele, calităţile şi pregătirea lor, ei au luptat dârz pentru victorie, pentru gloria sportivă a patriilor lor libere.

Atleta sovietică Zibina a reuşit una din cele mai bune performanţe ale Olimpiadei, întrecând cu 26 cm. vechiul record mondial la aruncarea greutăţii. Modestă, dar fericită, ea a părăsit stadionul în aplauzele entuziaste ale publicului. La fel a procedat şi noul recordman mondial şi campion olimpic la aruncarea ciocanului, tânărul atlet maghiar Csermack. Numai extraordinarul Zatopek a făcut un tur de onoare. Şi numai după ce lucrul acesta a fost timp îndelungat cerut de zecile de mii de spectatori, după cucerirea celei de a treia medalii de aur, când a terminat marathonul, cu cel mai bun timp din lume.

Când, în întâlnirea de baschet cu prea temperamentalii uruguaieni, unul dintre aceştia s'a întrecut cu gluma şi a fost liniştit de neîntrecutul baschetbalist sovietic Corchija — care l-a bătut pe umeri şi a cerut prin gesturi expresive să se calmeze — ropote de aplauze au răsunat în sala Messuhalli. Era o confirmare a aprecierii unanime a calmului, tactului şi jocului „fair" al baschetbaliştilor sovietici.

La Olimpiadă au fost dese cazuri de abandon. Menţionăm numai pe acela al recordmanului lumii, belgianul Gaston Reiff, în cursa de 5000 m. Dar n'a fost niciun caz de abandon al unui sportiv sovietic. Alergătorului sovietic Ignatiev i-a ieşit pantoful. El s'a oprit, pierzând secunde preţioase, s'a încălţat şi a continuat apoi cursa, terminând-o în aplauzele publicului. Ivakin, un alt alergător sovietic, crezând că a fost start greşit, s'a oprit după primii paşi. Se afla pe ultimul culoar, în cursa de 400 m. Văzând că toţi ceilalţi atleţi îl depăşesc, a început şi el să alerge. Cu tot handicapul firesc — pierzând avantajul de turnantă — el a reuşit excelenta performanţă de a se clasa pentru semifinală. Recordmanul sovietic Suharev ş'a pierdut plecarea în finala cursei de 200 metri plat. A forţat la extrem şi a terminat cursa cu un timp foarte bun. Campioana şi recordmană R.P.R., maestra sportului Alexandra Taifas Sicoe a căzut, rănindu-se grav, la un start greşit, în cursa de 200 m. plat. A luat startul următor şi — deşi plină de sânge — a terminat cursa la o zecime de secundă de prima clasată.

Aceste câteva exemple şi încă multe altele dovedesc atitudinea superioară a sportivilor de tip nou.

Mii şi zeci de mii de spectatori au văzut cu ochii lor comportarea, au cunoscut mentalitatea acestor sportivi de tip nou, soli ai unui tineret cu altă concepţie despre lume, despre viaţă, despre sport. Ei au putut aprecia diferenţa între „sportivi" şi sportivi. Diferenţa aceasta nu se măsoară nici în secunde şi nici în centimetri. Dar ea există şi vorbeşte cu tărie.

ŢICU SIMION